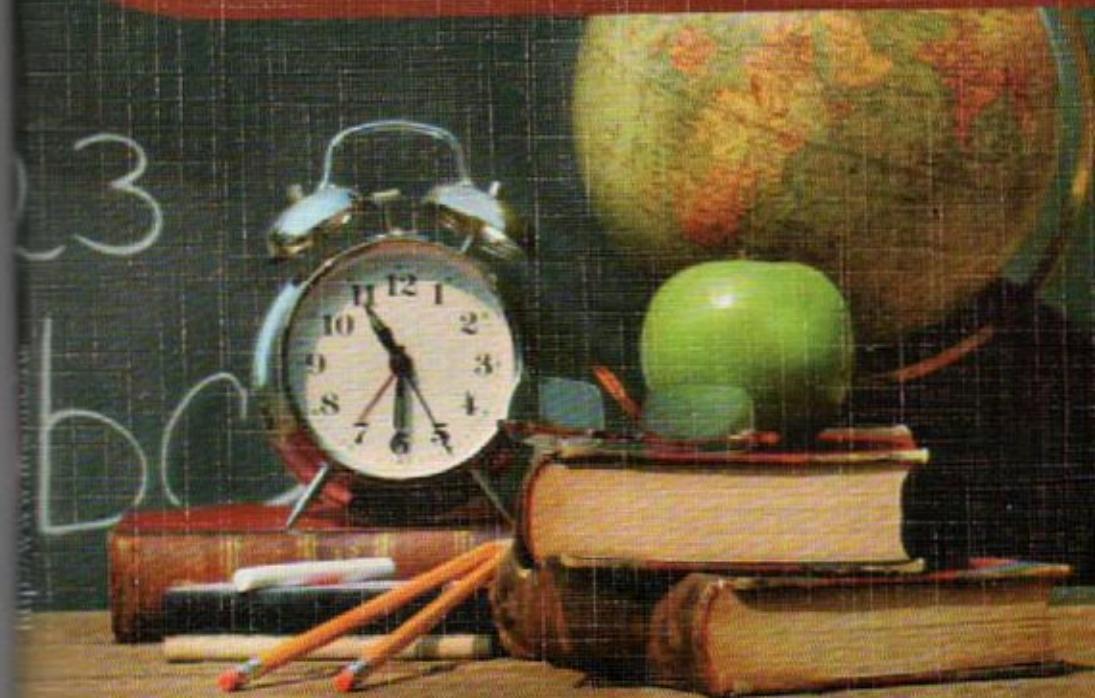

Години спілкування

5—7 класи

ЗМІСТ

Розділ 1. Силу доброти в душі відчуй	4
К. Сересєва. Дружба завжди починається з усмішки! <i>Тренінг</i>	4
Т. Фасєська, Д. Фаєвський. Як виростити квітку толерантності. <i>Тренінг</i> ...	13
М. Рибалко. Країна добра і милосердя. <i>Урок доброти</i>	16
Розділ 2. Як про здоров'я дбасш — так і масш	22
С. Андрієнко. Чи всі медичні поради, що звучать у ЗМІ, слід брати до уваги? <i>Година спілкування</i>	22
Т. Грищенко. Скажемо палінцю «Ні!». <i>Активізація</i>	26
І. Шафарук. Формула здоров'я. <i>Година спілкування</i>	30
Н. Донець. Здоровим бути модно, або Казки про здоров'я на новий лад. <i>Літературно-музична композиція</i>	36
Розділ 3. Минуле стукає в наші серця	45
В. Кирилюк. І не рік, а криваве клеймо — «33». <i>Урок пам'яті</i>	45
Л. Корень. В руках, що виростили хліб, не залишили і зернини. <i>Година спілкування до роковин Голодомору в Україні</i>	67
С. Даневич. Іх прийняла війна, лишивши списки. <i>Година спілкування до річниці визволення Києва від німецько-фашистських загарбників</i> ...	72
А. Розанова. І серце слізовою нараз опече хвилина мовчання. <i>Година спілкування до річниці з Днем Перемоги</i>	77
Розділ 4. Про лабіринти розуму, плітки, критику та багато іншого.	
А. Зайченко. <i>Матеріали для бесід</i>	84
Як уникнути хвилювання?	84
Якщо життя стає нецікавим	85
Чи потрібно виконувати свої обіцянки?	86
Як потоваришувати в новому колективі	87
Чому деякі друзі критикують і ображають тебе?	89
Про небажані прояви у твоїй поведінці	91
Про «слухати» та «чути»	92
Про «лабіринти розуму»	93
Як задоволення допомагають у житті	95
Чому дорослі, коли сердяться, говорять «адівні» слова?	96
Про те, як розбудити Сплячу красуню	97
Про те, як відновити втрачені сили	98
Про те, як зробити процес розв'язання задач легким	99
Якщо ти багато читаєш	100
Як припинити війну з учителем	102
Чи варто бути таким, як інші	105
Про плітки	108
Про самогубство	110
Не имію казати «ні»	113
Тест «Чи допитливий ти?»	116
Тест «Прийняти рішення непросто»	117

Наша пам'ять про тих, хто не встиг запалити свічку. Запалімо свічку, хай її побачать ті, хто став зорями.

У цей день об'єднатись у слові й молитві за Україну та поставити в кожному вікні свічку вірні і надій.

Це — знак нашої пам'яті.

Це — святий воїнник, який зігріє душі загиблих.

Це — світло очищення задля нашого майбутнього.

Ми живемо. Живе наш народ. Так буде завжди.

(Запалює свічку.)

(Учні та всі присутні запалюють свічки. Звучить Гімн «Боже, великий, єдиний».)

Учитель. Стойть Гора Зажури неподалік Лубен. А на ній Хрест — символ розп'яття українського народу. І нехай світло стихів свічок буде нашою данниною тим, хто навічно відійшов від нас у 1932—1933 роках.

Навіть на останнім рубежі

Промінь віри в нас ще не погас.

Боже, Україну збережи,

Господи, помилуй нас!

В наших грудях кулі і ножі,

Нас розп'ято й знищено не раз.

Боже, Україну збережи,

Господи, помилуй нас!

(Звучить «Молитва за Україну».)

В руках, що виростили хліб, не залишили і зернини...

*Година спілкування до роковин
Голодомору в Україні*

Лариса КОРЕНЬ, учитель гімназії «Ерудит», м. Київ

Мета: вчити сприймати різні життєві ситуації; розвивати цікавість до минулого свого народу; виховувати правильне ставлення до історії Українського народу.

Хід години спілкування

Учитель. Голодомор 1932—1933 р. — одна з найстрахітливіших сторінок у новітній історії українського народу. Роки державної незалежності України стали часом складного усвідомлення причин перебігу та наслідків національної катастрофи українців. 28 листопада 2006 року Верховна Рада України визнала голодомор 1932—1933 р. геноцидом українського народу.

Сколихнулась Україна від скорботи і жалю. Припустилися від чорного болю жалобних стрічок Державні пропори. Запізнатими дзвонами шукаємо мільйони українських душ, щоб вписати їх у історію Пам'яті.

Учень. Сталося це літа Божого 1932-го.

Сталося це літа Божого,

Яке запам'ятатися кожному...

Навічно, важко, горко.

Сталося це літа Божого 1933 —

Пекельні цифри і слова

У серце б'ють неначе молот.

Немов прокляття, ожива

Rів тридцять другий...

Голод... Голод.

У люті стalinській страшній

Тінь смерті шастала по стінах.

Сім мільйонів (Боже мій!)

Недолічилась Україна.

Учень 1. Безпосереднім свідченням голоду є статистичні відомості про природний рух населення, його смертність, книги метричних записів. Відомо, що органи ДПУ змушували секретарів сільських рад, ЗАГСів знищувати метричні книги, фальсифікувати відомості про смертність. За владними вказівками та негласними інструкціями лікарі теж старанно приховували істинну картину смертності та її чинельництва.

Нині немає об'єктивної статистики про справжню кількість жертв голоду. До 1 грудня 1932 р. облік жертв голодомору ніхто не вів. Крім того, статистика смертності велася до 15 квітня 1933 р., а потім її, за командою Постышева, припинили. До того ж усі дані про смертність суверо засекретувалися.

Саме тому не можуть історики по сьогодні підрахувати справжню кількість жертв голодомору. А ще було знищено більш-менш об'єктивне джерело статистики — перепис населення за січень 1937 р., яке засвідчило зниження населення у країні на 15 млн осіб. Учасників перепису було репресовано. Різні джерела називають різні цифри жертв голодомору в Україні — від 53 тис. осіб до 7 млн 200 тис. жертв. Не так давно дослідник Василевський дійшов висновку, що від геноциду щодо українського народу в роки голоду 1932—1933 рр. загинуло 7 млн 125 тис. 850 осіб. А одна з міжнародних конференцій на тему голодомору в Україні 1932—1933 рр. дійшла висновку, що жертв було близько 10 млн.

Учень 2. Однією з причин голоду була колективізація «посталінська». До кінця 1932 р. в Україні було колективізовано майже 70 % господарств. Але як колективізовано?

Селяни почали насильно заганяти до колгоспів. Колективізація передбачалася в артильній формі. Починаючи з лютого 1930 р., у людей масово відбирали корів, коней, дрібну худобу й птицю. У результаті селяни почали різати велику рогату худобу, що привело до скорочення її поголів'я майже на 15 млн.

Крім того, план здавання продуктів колгоспами був такий високий, що людям майже нічого було віддавати. Колгоспники жили за рахунок своїх присадибних ділянок. Але й тут надвисокі податки змушували селян розпродавати майно, худобу й залишати села. У 1928—1931 рр. кількість селянських господарств в Україні зменшилася на 352 тисячі. Ця обставина теж дала взнаки у 1932—1933 рр. під час голоду.

Наступною передумовою майбутнього голоду було так зване «розкуркулення», коли було фактично знищено всі господарства заможних

селян, яких оголошували «куркулями» й виселяли на Північ або до Сибіру.

Учень 3. Важкою була доля тих селян, які залишилися у своїх домівках. Уведення 1932 р. у дію «внутрішнього паспорта» забороняло без дозволу влади залишати село і фактично закріпачувало людей.

*Великий голод — вічний гріх,
Мов згусток кров'янністій,
З лихої прихоті її сваволі...
Рік 32-й горем ліг, болю.
В історії ж первом швидким
Писались гімни і хорали.
А ці пекучі сторінки
Підступно так повикидали.
В руках, що виростили хліб,
Не залишили і зернину...
Ні, рід наш в горі не осіл,
Ти все згадаєш. Україно.*

Учень 4. Допомога не приходила. Дуже багато районів було занесено «на чорну дошку», тобто потрапляло в число боржників, оточувалося внутрішніми військами. Ніхто звідти не міг відійти. Туди ж не завозили ніякі види продовольства. Це було щось схоже на «гетто» для українців, на зразок влаштованих нацистами «гетто» для євреїв у роки Другої світової війни. З українських «гетто» вирватися було неможливо. Чекісти на кордонах нікого не випускали. І не було в них ні жалю, ні совіті. Взагалі не було нічого людського. Бо як може людина, якщо вона дійсно людина, а не людиноподібна істота, викидати з поїздів дітей, котрі якимось чином дісталися залізничних станцій і у «себачих будках» під вагонами або в тамбурах вагонів намагалися відійти за межі вражених голодом районів? Або як можна було чекістам, багато з яких погім пишалися своїми досягненнями, мали відзнаку від уряду, викидати прямо на ходу з поїздів людей, які купили на останні гроші продовольство і везли своїм голодним родичам? При цьому продовольство конфісковувалося.

Результати «діяльності» чекістів могли бачити всі, хто в цей період проїздив залізницею неподалік від районів України, які голодували. Тисячі трупів лежали уздовж залізничної колії.

Учень 5. Скільки жителів у селі, в районі забрав голодомор, і до сьогодні не відомо. Штучний голодомор в Україні визнано одним із найбільших актів геноциду, яке знало людство.

Третина всіх померлих від голоду — це діти. А до якої статистики віднести тих, кого сталінські чекісти розстріляли за кілька колосків, чи які померли, засуджені за ці ж колоски до тривалого ув'язнення, у в'язницях чи тaborах?

А — це, знову ж таки, насамперед діти! А куди віднести тих, хто зумів вийти таки з голодних сіл, але прожити в місті так і не зміг, адже там була карткова система? І селяни, які не мали карток на продовольство, були приречені й у містах на голодну смерть. Їхні трупи регулярно збиралі на вулицях українських міст і або ховали у братських могилах на цвинтарях, або складали у моргах лікарень для медичних експериментів. І до ніг кожного була прив'язана таблиця з надписом «дистроф».

Учень 6. Ніяких документів на сьогодні не збереглося, лише по кілька сторінок у книгах місцевих істориків-краєзнавців, котрі по крупинках збирали матеріали. Скупі сторінки правди, за якими мільйони зневічених душ, украдених життів, зруйнованих сімей.

Отож, не маючи документальних джерел, ми вирішили звернутися до Живої Пам'яті багатостражданого народу. Моторошні свідчення очевидців подій можуть затімарити сюжет будь-якого сучасного фільму жахів.

Учень 7. Старожили розповідають:

Страшні роки були. Люди перетворювалися на звірів. Так, юні люди людей.

Одна жінка навіть рідину дитину з'їла, а потім із глузду з'їхала. Іні траву, листя, качани кукурудзи без зерна. Часто пухли з голоду і вмирали. А кому вдалося віднайти шмат хліба і з'їсти всмак, теж вмирали від завороту кишок.

У той час, як українські селяни пухли і вмирали з голоду, за кордон вивозилися продовольство і, зокрема, таке потрібне для врятування голодних в Україні — зерно. У портах через брак спеціальних приміщень для зберігання зерна воно лежало величезними горами просто неба, так-сяк накрите брезентом, і гнило, псувалося, бо не вистачало кораблів для його вивезення за кордон. Це ще один доказ геноциду владні проти свого народу.

Учень 8. Ось що свідчить житель с. Коваліха Смілянського району Н. Буткевич. Узимку 1932—1933 року на село довели план додаткового збору зерна та сільськогосподарських продуктів. Щодня до нас приїжджають уповноважені райвиконкому та райпарткому, під керівництвом яких на кожному кутку були створені спеціальні комісії у складі десяти осіб, які ходили по хатах.

Вони робили стараний обшук на горищах, по коморах, клунях, повітках, де міг бути схованій хліб, і забирали зерно, квасолю, картоплю, буряки. Деякі члени цих комісій брутально поводилися при обшуках: перекидали горшки з інжою, перевертали діжки з квашеною капустою та огірками в погребах. Із настанням весняної сівби 1933 року в Ковалісі почався масовий голод... Умирали цілими сім'ями і насамперед — чоловіки та діти.

Усього від жахливого голоду 1932—1933 років у Ковалісі загинуло понад 400 осіб. Для порівняння, скажемо, що з фронтів Великої Вітчизняної війни не повернулося до рідних порогів 164 особи.

Учень 9. Не дай Боже нікому пізнати того страхіття, коли мучить голод. Тоді перестаеш думати, перестаеш вірити і сподіватися; перетворюєшся на голодного звіра з однією єдиною мрією — поїсти.

Мені знайоме це відчуття. В очах тъмариться, сили покидають тіло, а думка працює: «Знайти щось поїсти». Пам'ятаю, як увіли той клятвій «Закон про п'ять колосків». Усіх, хто «крастиме державне колгоспне майно», буде розстріляно або позбавлено волі на строк від 8 до 10 років. А як же не красти, коли хочеться жити?

Неподалік, за хатою, колоситься лан пшениці. Такий звабливий, такий теплий і лагідний. Солодкий, п'янкий запах вабить до себе, заворожує. Уже нема сили стриматися і ноги самі проступають до джерела життя — до хлібного поля. Зірвав три колосочки і скаменувся: чи ж ніхто не бачить? Озирнувся. Припав до землі; пригорнувся міцно-міцно, мов до матері, й поповз назад, додому, міцно стискаючи в руці три колоски. Страх сковував руки, серце калатало так гучно, що здавалося, чують усі навколо. Ще трохи. Уже недалеко. Кілька метрів проповзти — і рідне подвір'я...

Доповз. Не побачили. Приніс до хати аж три колоски. Три життя, три радості, три надії. Почуття невимовного великого щастя охопило мене; почуття радості за те, що зміг підтримати рідних, що приніс їм сподівання на порятунок.

Учитель. Дійсно, страхіття. І щоб таке ніколи більше не повторювалося, нам слід про все знати і все пам'ятати.